

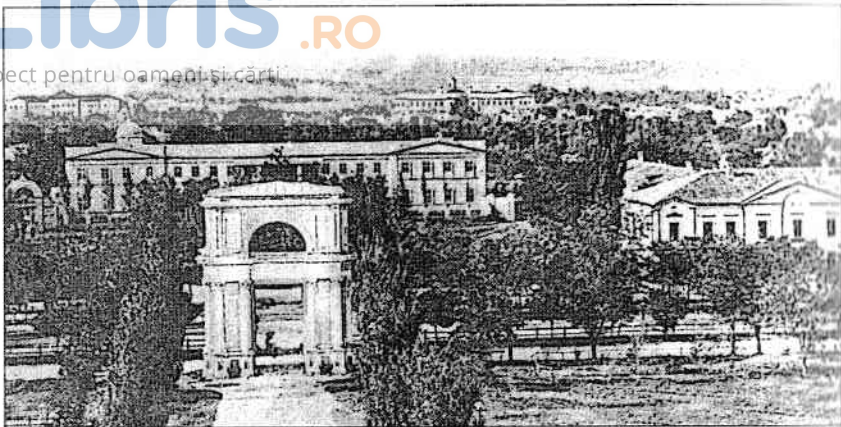

DINU POȘTARENCU

ANEXAREA BASARABIEI

la Imperiul Rus

Complexul de clădiri al Casei Eparhiale din Chișinău.
Sfârșitul secolului al XIX-lea

Catedrala Nașterea Domnului și clopotnița din Chișinău

CUPRINS

CUVÂNT INTRODUCATIV	3
PARTEA I. CONSECINȚELE TRATATULUI DE PACE	
RUSO-TURC DE LA BUCUREȘTI	5
I.1. Războiul ruso-turc din 1806–1812	5
I.2. Geneza problemei Basarabiei	18
I.3. Anafora Obșteștii Adunări	21
I.4. Toponimul <i>Basarabia</i>	22
NOTE	24
PARTEA II. ORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ A BASARABIEI	27
II.1. Regulamentul privind constituirea administrației provizorii în Basarabia	27
II.2. Denumirea oficială a provinciei anexate	40
II.3. Diviziunea administrativ-teritorială a Moldovei dintre Prut și Nistru în 1812	43
II.4. Desemnarea târgului Chișinău în calitate de centru administrativ al Basarabiei	51
NOTE	57
PARTEA III. ACTIVITATEA GUVERNATORULUI	
SCARLAT STURDZA	63
III.1. Numirea lui Scarlat Sturdza în calitate de guvernator civil al Basarabiei	63
III.2. Subordonarea guvernatorului civil al Basarabiei	66
III.3. Întemeierea Cancelariei guvernatorului	68
III.4. Instituirea poliției urbane	70
III.5. Remanieri în cadrul isprăvnicilor	78
III.6. Cordonul de cazaci	84
III.7. Garda guvernatorului	89
III.8. Plecarea senatorului V.I. Krasno-Miloșevici	90
III.9. Fondarea Serviciului Sanitar al Basarabiei	91
III.10. Inaugurarea Guvernului provinciei <i>Basarabia</i>	92
III.11. Comisia de aprovizionare din Basarabia	96
III.12. Organizarea poștală	97
III.13. Structura vamală	100
III.14. Veniturile provinciei anexate	103
III.15. Circuitul monetar	105
III.16. Perturbarea comerțului	107
III.17. Prutul – râu blestemat	109
III.18. Postul de carantină de la Sculeni	112
III.19. Delimitarea frontierei pe Dunăre	113

III.20. Misiunea lui Baikov	115
III.21. O explorare a Basarabiei	117
III.22. Imbolnăvirea lui Scarlat Sturdza	117
III.23. Un proiect de fortificare a malului drept al Prutului	121
III.24. Instituția procurorului	121
NOTE	123
PARTEA IV. POPULAȚIA BASARABIEI	133
IV.1. Numărul populației Basarabiei la 1812	133
IV.2. Structura socială a populației	149
IV.3. Structura etnică a populației	154
IV.4. În așteptarea emigranților germani	159
NOTE	162
PARTEA V. ASPECTE SOCIALE	169
V.1. Epidemia de ciumă	169
V.2. Corvezi pentru armata rusă	176
V.3. Încartiriarea militarilor ruși	178
V.4. Exodul populației peste Prut după anexarea Basarabiei la Imperiul Rus	180
V.5. Incidentul de la Călinești	188
V.6. Exodul țăranilor din guberniile rusești în Basarabia	190
V.7. Scarlat Sturdza vizavi de tentativa de a aduce țărani șerbi în Basarabia	192
V.8. Transdanubienii privilegiați	193
NOTE	195
PARTEA VI. ORGANIZAREA BISERICĂSĂ A BASARABIEI.	
ÎNVĂȚĂMÂNTUL	201
VI.1. Înființarea Eparhiei Chișinăului și Hotinului	201
VI.2. Chișinău – reședință a arhiepiscopului armenilor din Basarabia	211
VI.3. Învățământul	212
VI.4. Deschiderea Seminarului Teologic din Chișinău	218
NOTE	223
PARTEA VII. ACTUL DE LA 1812 ÎN VIZIUNEA ISTORIOGRAFIEI	
SOVIETICE	231
Anexare sau alipire?	231
Un act „progresist”?	240
NOTE	276
ÎNCHEIERE	285
PEZIOME	288
SUMMARY	289

**La Editura Prut Internațional
în colecția de carte de istorie CLIO au mai apărut:**

Gheorghe NEGRU, *Țarismul și mișcarea națională a românilor din Basarabia*, 2000, 200 p.

Ion ȚURCANU, *Moldova antisovietică. Aspecte din lupta basarabenilor împotriva ocupației sovietice, 1944–1953*, 2000, 332 p.

Gheorghe NEGRU, *Politica etnolingvistică în R.S.S. Moldovenească*, 2001, 132 p.

Gheorghe COJOCARU, *1989 la Est de Prut*, 2001, 216 p.

Pavel PARASCA, *La obârșia Mitropoliei Țării Moldovei*, 2002, 104 p.

Lidia PĂDUREAC, *Relațiile româno-sovietice (1917–1934)*, 2003, 216 p.

Elena NEGRU, *Politica etnoculturală în R.A.S.S. Moldovenească*, 2003, 204 p.

Octavian ȚĂCU, *Problema Basarabiei și relațiile sovieto-române în perioada interbelică (1919–1939)*, 2004, 272 p.

Ion CHIRTOAGĂ, *Târguri și cetăți din sud-estul Moldovei (secolul al XIV-lea – începutul secolului al XIX-lea)*, 2004, 276 p.

Ludmila TIHONOV, *Politica statului sovietic față de cultele din R.S.S. Moldovenească*, 2004, 172 p.

Opagină din istoria Basarabiei. Sfatul Țării (1917–1918). Ediție îngrijită... de **Ion Negrei și Dinu Poștarencu**, 2004, 288 p.

Pavel MORARU, *Bucovina sub regimul Antonescu (1941–1944). I. Administrație. Economie. Societate*, 2004, 288 p.

Jean NOUZILLE, *Moldova. Istoria tragică a unei regiuni europene*, 2005, 372 p.

Vladimir BEȘLEAGĂ, *Cruci răsturnate de regim. Mănăstirea Răciula. 1959*, 2006, 328 p.

Ioan SCURTU, *Portrete politice*, 2006, 296 p.

Anatol PETRENCU, *Basarabia în timpul celui de-al Doilea Război Mondial (1939–1945)*, 2006, 224 p.

Partea I

CONSECINȚELE TRATATULUI DE PACE RUSO-TURC DE LA BUCUREȘTI

I.1. Războiul ruso-turc din 1806–1812

Manifestând interes geopolitic pentru zona Mării Negre, controlată de Imperiul Otoman, Rusia țaristă a depus eforturi enorme pentru a înainta spre strâmtoarele Bosfor și Dardanele. Turcii, în mod normal, au opus rezistență în fața înaintării rusești, din care cauză au avut loc un șir de războaie ruso-turce. Primul dintre acestea s-a desfășurat în anii 1676–1681. Avantajele teritoriale obținute pe parcursul secolului al XVIII-lea au alimentat tendințele imperialiste ale Rusiei, care, la începutul secolului următor, declanșează cel de-al șaptelea război ruso-turc.

Drept pretext al acestui război a servit mazilirea de către Poartă, influențată de Franța napoleoniană, a domnilor Principatelor Române – Alexandru Moruzi din Moldova și Constantin Ipsilanti din Țara Românească –, al căror termen de domnie (7 ani), stabilit în conformitate cu prevederile hatîșerifurilor din 1802, nu expirase încă. La insistența Curții de la Sankt Petersburg, Poarta i-a restabilit în scaune pe ambii domni demiși. Cu toate acestea, împăratul Rusiei, Alexandru I, fără a declara război Imperiului Otoman, a ordonat, la 16/28 octombrie 1806, generalului I.I. Michelson să-și treacă trupele peste Nistru și să ocupe Moldova¹.

Forțele rusești au trecut Nistrul la 11/23 noiembrie 1806 și au silit oștile otomane să se retragă peste Dunăre. În scurt timp, au ocupat Moldova și Țara Românească. Abia la 24 decembrie 1806/5 ianuarie 1807 Poarta a declarat război Rusiei.

Referitor la dezlănțuirea acestui război, general-locotenentul Alexandre Langeron, aflat în serviciul Rusiei, a considerat că „guvernul rus a

acționat nepolitic și chiar injust în acele circumstanțe, în care noi (adică Rusia - D.P.) ne aflăm în raport cu turcii, mai cu seamă, începând războiul fără a-l declara. Aceasta e o pată neagră în amintirea despre un mare și onorat împărat (Alexandru I - D.P.)”².

Odată cu sosirea primăverii, oștile turcești trec Dunărea și întreprind o serie de atacuri reușite împotriva rușilor, dar, în iunie 1807, pierd bătălia de la Obilești.

Bucuria rușilor a fost însă umbrită de înfrângerea ce au suportat-o concomitent pe teatrul operațiilor militare din Europa Centrală, unde forțele lor principale erau antrenate în luptele contra lui Napoleon. Acest insucces a silit autocrația țaristă să accepte negocierile de pace cu francezii. Drept consecință, în ziua de 25 iunie/7 iulie 1807, la Tilsit, au fost semnate tratatul franco-rus de pace și prietenie și cel de alianță ofensivă și defensivă. Conform stipulațiilor tratatului de pace, Rusia urma să înceapă tratative cu Imperiul Otoman și să-și retragă trupele din Principatele Române. Rolul de mediator între părțile beligerante i-a revenit Franței.

După semnarea la 12/24 august 1807, în localitatea Slobozia de lângă Giurgiu, a armistițiului ruso-turc în zona Dunării, s-a creat o situație incertă. Impulsionată de modificările politice intervenite pe plan european, în contextul cărora Moldova și Țara Românească aveau pondere în tranzațiile dintre Napoleon și Alexandru I, marea putere moscovită a început să-și concretizeze apetitul teritorial, din care motiv a tergiversat evacuarea armatelor sale din principate, prevăzută în conformitate cu articolul trei al armistițiului. La 14/26 septembrie 1807, suveranul rus îi indica ambasadorului său de la Paris să discute cu Napoleon chestiunea privind încorporarea în hotarele Rusiei a Moldovei și Țării Românești. În cazul dacă monarhul francez nu avea să susțină această pretenție teritorială, ambasadorul urma să insiste asupra anexării Basarabiei propriu-zise cu cetățile Bender (Tighina), Akkerman (Cetatea Albă), Chilia, Ismail, precum și a fostei raiale Hotin³, teritorii care până la 1807 nu erau subordonate Divanului Moldovei.

În vederea abordării chestiunii referitoare la încorporarea ambelor principate române și, în genere, cu scopul de a împărți între Rusia și Franța sferile de interes, Alexandru I a stăruit asupra inițierii unor convorbiri franco-ruse. Negocierile au avut loc în orașul german Erfurt și s-au finalizat prin semnarea, la 30 septembrie/12 octombrie 1808, a Convenției secrete

de alianță. Potrivit înțelegerii bilaterale, Franța a renunțat la rolul de mediator în procesul de aplanare a ostilităților ruso-turce și a recunoscut în mod oficial încorporarea Moldovei și a Țării Românești în componența Imperiului Rus⁴.

Acest succes diplomatic a stimulat politica de expansiune promovată de guvernul țarist în sud-estul Europei. Curtea de la Sankt Petersburg a început imediat să transpună în viață proiectul anexionist. La 4/16 octombrie 1808, N.P. Rumeanțev, ministrul Afacerilor Externe al Rusiei, îl împuternicește pe feldmareșalul A.A. Prozorovski, noul comandant-șef al armatei ruse de la Dunăre, să negocieze cu partea turcă. Una dintre condițiile esențiale pe care urma să le înainteze la masa negocierilor stipula anexarea Moldovei și a Țării Românești la Rusia și trasarea frontierei pe Dunăre⁵. Fără acapararea Moldovei și a Țării Românești, menționează istoricul rus A.N. Petrov, „împăratul Alexandru nu avea de gând să încheie războiul cu Turcia”⁶.

Pe lângă acțiunile militare împotriva turcilor și demersurile diplomatice referitoare la teritoriul românesc, guvernul țarist, în același timp, a introdus în Principatele Române administrația sa civilă, comună pentru ambele principate, în frunte cu un senator desemnat de împărat, având titulatura de președinte al Divanurilor Moldovei și Țării Românești. Această demnitate au exercitat-o senatorii S.S. Kușnikov, numit la 24 februarie 1808, și V.I. Krasno-Milașevici, instalat în martie 1810.

Congresul de pace de la Iași, deschis la 25 februarie/9 martie 1809, a eșuat din cauza pretențiilor exorbitante ale Rusiei. Drept consecință, la 22 martie/3 aprilie 1809, Prozorovski anunță despre anularea armistițiului și, astfel, operațiile militare au fost reluate. În aprilie-mai, trupele ruse asaltează cetățile Giurgiu și Brăila, dar suferă eșec. Tot cu insucces s-a soldat și atacul asupra Silistrei, întreprins de generalul P.I. Bagration, care, după decesul lui Prozorovski (9/21 august 1809), a preluat comanda oștirii ruse⁷.

Trecând în anul următor Dunărea, forțele țariste conduse de generalul N.M. Kamenski, numit, la 4/16 februarie 1810, în locul lui Bagration, cuceresc, cu mari eforturi, cetățile Turtucaia (19/31 mai), Bazargic (23 mai/4 iunie), Silistra (30 mai/11 iunie), Giurgiu și Rusciuc (15/27 septembrie), Turmu (7/19 octombrie) și Nicopole (15/27 octombrie)⁸.

Deși chiar la începutul anului 1811 rușii înscriu în palmaresul lor încă o victorie, cucerind, la 31 ianuarie/12 februarie, cetatea Loveci, situată la

sud de Plevna, evoluția ulterioară a războiului a fost marcată de acordul reciproc privind inițierea convorbirilor de pace. Interesul suprem de a se așeza la masa de negocieri îl manifesta, mai cu seamă, Curtea de la Sankt Petersburg, determinată de tensionarea relațiilor sale cu Franța lui Napoleon, care se afla în pragul unei eventuale intervenții militare în Rusia.

Pus în fața unui iminent război cu Napoleon, Alexandru I i-a poruncit, prin rescriptul din 5/17 ianuarie 1811, generalului N.M. Kamenski să deplaseze la Nistru cinci divizii dintre cele nouă care constituiau armata rusă de la Dunăre, cu scopul de a consolida unitățile militare postate la frontiera vestică a Rusiei, și să renunțe la acțiuni ofensive, iar războiul să-l încheie cu condiția acceptată de Poarta Otomană, ca Dunărea să devină hotar între imperii⁹.

N.P. Rumeanțev îl atenționa pe Kamenski, prin adresa din 4/16 februarie 1811, că un alt hotar decât Dunărea nici nu poate fi supus discuției, în timp ce trupele rusești – cu excepția Moldovei, Țării Românești și a Basarabiei, pe care „de mult le-a cucerit” – stăpânesc toate cetățile de pe malul drept al Dunării, cu un spațiu considerabil în fața lor¹⁰.

Înțelegerea stabilită între părțile beligerante cu privire la inițierea tratativelor de pace nu s-a realizat din cauza îmbolnăvirii grave a generalului Kamenski, care curând a decedat (4/16 mai). La 1/13 aprilie funcția de comandant-șef al Armatei ruse este preluată de generalul M.I. Kutuzov; și tot la început de aprilie, în locul lui Iusuf-Pașa, este desemnat în calitate de mare vizir Ahmed-Pașa. Odată cu remanierile din conducerea ambelor armate inamice, se restabilesc relațiile între părțile beligerante. Deși partea turcă, răspunzând solicitării lui Kutuzov, și-a trimis reprezentantul său la București pentru convorbiri, unde au sosit la 24 mai/5 iunie 1811, tratativele au eșuat chiar din capul locului. Drept motiv al dezacordului a servit poziția intransigentă a Porții de a nu admite nici o cedare teritorială. Profitând de înrăutățirea situației politice a Rusiei în Europa, Poarta Otomană a condiționat pacea de restabilirea hotarelor de dinainte de război¹¹. Pe când lui Kutuzov, prin dispoziția expeditată la 12 aprilie 1811 de către N.P. Rumeanțev, i-a fost reiterată indicația dată generalului Kamenski: să nu accepte Nistrul drept hotar, iar negocierile de pace să le înceapă în cazul când oficialitățile de la Constantinopol vor declara în prealabil despre acordul lor de a trasa hotarul pe Dunăre¹².

Refuzul tranșant al otomanilor de a ceda ambele principate române și tendința rușilor, strămtorați în fața lui Napoleon, de a urgenta finalizarea războiului i-a impus pe ultimii să-și reducă din ambițiile teritoriale. Noua soluție de ieșire din impas, concepută la Sankt Petersburg, a fost expusă în depeșa din 6/18 iunie 1811, trimisă de către N.P. Rumeanțev lui M.I. Kutuzov¹³.

Deși pentru Alexandru I, se menționează în depeșă, scopul prioritar consta în acapararea ambelor principate, ministrul Afacerilor Externe îi cerea generalului să-și exprime opinia vizavi de următoarea modificare proiectată în cadrul revendicărilor înaintate Porții Otomane: „De a reclama cedarea Moldovei până la Siret, iar în schimbul celeilalte părți a acestui principat și al Valahiei întregi Poarta să ne plătească cel puțin 20 milioane de piaștri”. Solicitându-i opinia, ministrul, concomitent, îi sublinia că împăratul totdeauna a considerat „hotarul pe râul Siret drept cel mai avantajos pentru Rusia, dar obținerea ambelor principate ne-ar servi ca mijloc de a face un schimb cu Austria prin cedarea Valahiei în locul unei alte regiuni, iar în cazul dacă un asemenea schimb nu se va produce, noi, având posibilitatea de a-i propune treptat Valahia sub formă de cedare sau schimb, am dispune permanent de o pondere mare în sistemul politic al cabinetului vienez și timp îndelungat s-ar afla sub influența noastră”.

În răspunsul său, Kutuzov a relevat necesitatea de a schimba poziția Rusiei referitor la Principatele Dunărene. Potrivit părerii sale, Rusia putea obține cedarea Moldovei, dar nu și cea a Țării Românești¹⁴.

Între timp, Ahmed-Pașa își orientase forțele spre cetatea Rusciuc (actualul oraș Ruse), pe care o atacă la 22 iunie/4 iulie. Atacul este respins, cu toate că oastea otomană avea superioritate numerică. După această izbândă, având la dispoziție un efectiv redus, Kutuzov a găsit de cuviință să se retragă pe malul stâng al Dunării.

Pentru moment, știrile parvenite din Paris nu alarmau întru totul puterea monarhică de pe Neva. A.B. Kurakin, ambasadorul Rusiei în Franța, anunța, la 12/24 iunie, guvernul țării sale despre ordinul dat de Napoleon oștirii franceze de a interveni în viața politică a Spaniei¹⁵, iar în scrisoarea din 2/14 august admitea că Napoleon va porni agresiunea împotriva Rusiei în primăvara anului următor¹⁶. Aceste vești au determinat Rusia să insiste asupra pretențiilor teritoriale declarate Porții Otomane. La 18/30 iulie,

N.P. Rumeanțev îi comunica lui M.I. Kutuzov că „în circumstanțele actuale nu a sosit încă timpul să diminuăm din cerințele noastre, dar nici peste măsură să ne exprimăm dorința de a începe negocierile”¹⁷.

Oastea turcă a continuat să înainteze. Grosul armatei împreună cu marele vizir a reușit, la început de septembrie, să treacă pe malul stâng al Dunării, în dreptul cetății Rusciuc. Ea însă nu a cutezat să atace inamicul, ci, ocupând poziții, s-a limitat doar la provocarea unor ciocniri. „Dacă vizirul, trecând Dunărea, menționează A.N. Petrov, s-ar fi deplasat imediat înainte cu toată armata sa, ar fi putut ataca cu cei 40 000 de oameni armata de 10 000 a lui Kutuzov. Turcii însă nu s-au mișcat, dar numai și-au întărit tranșeele, probabil cu speranța de a-i instiga pe ruși la atac. Această tărăgănare, cum nu se poate mai bine, era favorabilă nouă și periculoasă pentru turci, care începuseră să resimtă lipsa de furaj pe malul stâng al Dunării”¹⁸.

Fără a aștepta permisiune de la Sankt Petersburg, care trebuia să ajungă în nu mai puțin de 20 de zile, Kutuzov, din proprie inițiativă, a readus în zona de luptă două divizii din cele patru deplasate în luna martie spre nord cu scop de observare în cazul declanșării unei expediții franceze. Consolidându-și forțele, el pune în aplicare un plan ingenios, surprinzător pentru turci. Trece un detașament pe malul drept al Dunării, care, la 2/14 octombrie, pune stăpânire pe tabăra otomană de aici. Nepregătită pentru luptă, oastea turcă s-a pomenit încercuită. Fără acces spre malul drept și lipsită de posibilitatea de a se aproviziona, bombardată permanent din patru părți de către ruși, situația oștirii otomane, părăsită de marele vizir, care reuși să fugă peste Dunăre, devenea tot mai critică¹⁹. Epuizată până la maximum, aceasta a capitulat la 23 noiembrie/5 decembrie 1811.

În plus, „pentru a spori și mai mult dezastrul forțelor turcești”²⁰, dar și pentru a-și asigura securitatea, Kutuzov a trimis detașamente pe malul drept al Dunării. Două din acestea au cucerit, fără mari eforturi, cetățile Silistra și Turtucaia. Unitățile militare rusești s-au ales cu numeroase trofee și au ruinat întărituri ridicate de turci, după aceea au revenit pe malul stâng. Un al treilea detașament a atacat cetatea Vidin, cu scopul de a obliga o trupă turcă, aflată pe malul stâng, la Calafat, să se retragă și, astfel, a nu-i permite să vină în ajutorul armatei împresurate, misiune care a fost realizată cu succes.

Între timp, Kutuzov primește de la N.P. Rumeanțev noi instrucțiuni privind condițiile principale ce urmau a fi înaintate Porții Otomane la negocierile de pace de la 30 septembrie/12 octombrie 1811. Conform voinței împăratului, îi comunica ministrul, lui i se porunca să accepte imediat tratativele de pace cu otomanii, dacă aceștia vor manifesta o asemenea dorință. Dintre cele patru condiții care avea să le impună în cadrul lor două se refereau la Principatele Române: 1. Să fie încorporate în Imperiul Rus Moldova și Basarabia. În cazul unui refuz al turcilor de a ceda întregul principat, Rusia se mulțumea cu stabilirea hotarului pe râul Siret, de la care să continue pe Dunăre până la vărsarea ei în Marea Neagră. 2. De a impune Poarta să plătească o sumă de bani pentru cedarea Țării Românești²¹.

Dorința osmanilor de a relua tratativele de pace fusese exprimată deja de către marele vizir imediat după încercuirea oastei sale. „Cu toate că nu am învoire și poruncă, îi scria Ahmed-Pașa lui Kutuzov la 7/19 octombrie, să cedez nici măcar o palmă de pământ din hotarele vechi”, el, totuși, propunea încheierea armistițiului „prin cedarea cetății Hotin și a pământurilor sale” sau prin plata unor despăgubiri²². Kutuzov a respins nu numai această propunere, dar și pe cea propusă de marele vizir peste trei zile, de a trasa noul hotar pe râulețele Cunduc și Bâc, în așa fel încât Rusiei să-i revină teritoriul cu localitățile principale Hotin, Bender (Tighina), Akkerman (Cetatea Albă) și Căușeni²³. În fine, el consimte varianta, comunicată de Ahmed-Pașa la 13/25 octombrie – de a stabili frontiera pe râul Siret²⁴. În aceeași zi sosesc la Giurgiu delegații marelui vizir de a participa la convorbirile preliminare asupra condițiilor de pace, cu care ocazie părțile au semnat armistițiul.

La prima convorbire de pace, care s-a desfășurat la 20 octombrie/1 noiembrie 1811, s-a discutat problema stabilirii liniei de demarcație în zona spațiului românesc. Plenipotențiarilor ruși au pretins „ca Țara Moldovei, precum și întreg Bugeacul, care se numește Basarabia și care se află în lăuntru Moldovei, rămânând statului Rusiei, între cele două state hotarul să se stabilească la hotarul dintre Moldova și Țara Românească și pe canalul Sfântul Gheorghe de la Dunăre”²⁵. Însă delegații turci s-au pronunțat în mod hotărât pentru trasarea liniei de demarcație de-a lungul râului Siret, conform înțelegerii prealabile dintre Ahmed-Pașa și Kutuzov.

Răspunsul cu privire la această chestiune reprezentanții Rusiei l-au prezentat în cadrul ședinței din ziua următoare, declarând că generalul Kutuzov aprobă fixarea hotarului pe Siret. La aceeași ședință, după dezbateri controversate, s-a convenit ca hotarul în Delta Dunării să fie stabilit pe brațul Sulina²⁶.

În timpul convorbirilor ulterioare au fost supuse discuției articolele referitoare la statutul Moldovei și Țării Românești, hotarul în Caucaz, schimbul de populație din ambele părți, precum și alte chestiuni de interes comun²⁷.

Luând în considerație intenția lui Napoleon de a porni o campanie împotriva Rusiei și, respectiv, interesul rușilor de a pune capăt cât mai curând posibil războiului ruso-turc, dar și influențată de diplomația franceză, Poarta Otomană pune în practică o politică de tergiversare a convorbirilor de pace, pentru a determina autoritățile ruse să cedeze cât mai mult la masa tratativelor din ceea ce obținuse Rusia pe calea armelor, atât în Orient cât și în Balcani²⁸. Această tactică a otomanilor s-a manifestat cât se poate de evident în cea de-a 12-a ședință de la Giurgiu, convocată la 17/29 noiembrie. Spre marea nedumerire a împunătorilor ruși, partea turcă a prezentat unele cereri de modificare a preliminarilor, în urma refuzului sultanului Mahmud al II-lea de a accepta hotarul pe Siret²⁹. Potrivit noii propuneri enunțate de conducerea otomană, hotar urma să devină o parte a râului Prut, cu excepția unui segment al cursului său inferior, de la care întinderea până la mare, cu cetățile Ismail și Chilia și pământurile lor, să rămână turcilor³⁰. A.N. Petrov descrie în felul următor acest hotar: „cursul râului Prut până la Fălciu, de unde urmează pe linie dreaptă până la râulețul Cunduc (Cuialnic), apoi pe malul stâng al Cunducului, care se varsă în lacul Sasic, și, în continuare, pe malul stâng al acestui lac până la Marea Neagră”³¹.

Deoarece Kutuzov nu putea să se pronunțe asupra noii propuneri fără consimțământul împăratului, negocierile de pace au fost suspendate până la sosirea răspunsului de la Sankt Petersburg, astfel că reuniunea oficială din 20 noiembrie/2 decembrie 1811, a 13-a la număr, s-a dovedit a fi ultima din seria celor convocate la Giurgiu.

În rescriptul primit de Kutuzov la 20 decembrie 1811/1 ianuarie 1812, împăratul s-a arătat nemulțumit de modul cum evoluează negocierile la

Dunăre. Alexandru I l-a găsit vinovat pe Kutuzov, care trebuia să declare cu fermitate funcționarilor turci veniți la Giurgiu că încetarea acțiunilor militare s-a produs numai datorită acordului dat de marele vizir de a stabili hotarul pe Siret, precum și pe plenipotențiarilor săi, din motivul că nu au fost destul de perseverenți³². El i-a ordonat lui Kutuzov să încheie pacea doar în baza condițiilor ce i-au fost prescrise, în caz contrar, să declare plenipotențiarilor turci despre reluarea acțiunilor militare³³.

În prima ședință de la București, unde au fost transferate convorbirile de la 31 decembrie 1811/12 ianuarie 1812, plenipotențiarilor ruși au adus la cunoștință voința suveranului lor de a trasa linia de demarcație pe Siret. Reprezentanții turci le-au răspuns că și misiunea lor este de a transmite indicația dată de sultan ca cetățile Ismail și Chilia, la fel și teritoriul subordonat acestor cetăți, să rămână Imperiului Otoman. „Hotarul să fie fixat pe râul Prut, iar în ceea ce privește partea Anatoliei, să nu pronunțe altceva decât: *hotarele vechi*. De asemenea, în chestiunea sârbilor, precum și în alte privințe, ele să fie aranjate în forma declarată la Giurgiu.”³⁴

În cazul acesta, executând ordinul imperial, Kutuzov suspendează armistițiul și anunță reluarea acțiunilor militare³⁵. El, însă, a permis delegației otomane să rămână la București, pentru a aștepta noi instrucțiuni de la Constantinopol.

La 2/14 februarie, Dunărea fiind acoperită cu gheață, patru detașamente rusești au trecut pe malul opus. Făcând prizonieri câțiva locuitori înarmați și capturând provizii, toate detașamentele, fără a întâlni inamicul, au revenit peste câteva zile³⁶. „Acestea au și fost, menționează A.N. Petrov, singurele acțiuni militare peste Dunăre în 1812, care pe bună dreptate pot fi calificate ca simple incursiuni.”³⁷

Declarația privind reluarea acțiunilor militare în condiții de iarnă s-a dovedit a fi, așadar, doar o manevră pentru a-i intimida pe turci. În realitate, rușii așteptau cu nerăbdare răspunsul sultanului la pretențiile lor teritoriale. La 13/25 februarie, Kutuzov îi arată lui Rumeanțev cauzele întâzierii răspunsului³⁸, iar la 1/13 martie îi raportează despre măsurile întreprinse pentru a urgenta încheierea tratatului de pace³⁹.

Între timp, la Sankt Petersburg activa un comitet în problemele moldo-valahe (înființat în februarie 1812), care elabora și un plan de administrare a principatelor Moldova și Țara Românească⁴⁰.